

KS. WALERIAN SŁOMKA

ŻYCIE DUCHOWO-RELIGIJNE W STANIE ŻYCIA KONSEKROWANEGO WEDŁUG NOWEGO KODEKSU PRAWA KANONICZNEGO

Papież Jan Paweł II w Konstytucji apostolskiej, stanowiącej wprowadzenie do KPK, wskazał, że nowością tego kodeksu jest związanie go z teologiczną doktryną II Soboru Watykańskiego, a szczególnie z doktryną eklesjologiczną zawartą w konstytucjach: "Lumen gentium" i "Gaudium et spes"¹. W tym sensie KPK ma być rozumiany w łączności z danymi teologicznymi: "celem Kodeksu nie jest bynajmniej zastąpienie w życiu Kościoła lub wiernych wiary, łaski, charyzmatów a zwłaszcza miłości. Przeciwnie, w Kodeksie chodzi raczej o to, aby rodził taki porządek społeczności kościelnej który - przyznając główne miejsce miłości, łasce i charyzmatom - jednocześnie ułatwiałby ich uporządkowany postęp w życiu czy to w społeczności kościelnej, czy to poszczególnych ludzi, którzy do niej należą"². Wspomniany prymat miłości, łaski i charyzmatów nie tylko nie czyni zbytecznym kodeksu, ale wręcz składa nań swoiste zapotrzebowanie, by życie miłości, łaski i charyzmatów mogło rozwijać się i doskonalić w sposób właściwy zorganizowanej wspólnoty ludu Bożego, jaką jest Kościół Chrystusowy. Szczególna potrzeba takiego kodeksu rodzi się tam, gdzie ma miejsce organizowanie się członków Kościoła dla urzeczywistniania doskonałości życia chrześcijańskiego³.

Analogiczne myśli na temat charakteru KPK zawiera wstęp do tego kodeksu: "Z tych zasad, którymi wypadło się kierować przy opracowywaniu nowego Kodeksu, oczywiście wynika konieczność zastosowania w różnych miejscach doktryny o Kościele, przedstawionej przez Sobór Watykański II, aby to, co postanawia nie tylko do zewnętrznych i społecznych aspektów Mistycznego Ciała, lecz także - i przede wszystkim - odnosiło się do jego wewnętrznego życia"⁴.

W tym opracowaniu uwzględnimy tylko te dane kodeksu, które dotyczą życia duchowo-religijnego instytutów życia konsekrowanego. Nie będziemy więc uwzględniać ani drogi życia ludzi świeckich, ani drogi życia kapłańskiego, ani nawet drogi życia stowarzyszeń apostołskich, które bardzo ściśle są związane z drogą życia konsekrowanego, ale się z nią nie utożsamiają i kodeks omawia je oddzielnie.

Omówimy najpierw wymogi wspólne wszystkim instytutom życia konsekrowanego, następnie wymogi stawiane życiu zakonnemu i instytutom świeckim.

Wymogi wspólne

Kreśląc wymogi duchowo-religijne członków instytutów życia konsekrowanego, kodeks najpierw zaznacza, że w życie konsekrowane wchodzi się przez profesję rad ewangelicznych w instytutach kanonicznie erygowanych przez właściwą władzę kościelną. Rady ewangeliczne, które są przedmiotem ślubów lub innych zobowiązań obejmują: czystość, ubóstwo i posłuszeństwo.

Nie profesja i nie samo przestrzeganie wspomnianych rad ewangelicznych stanowi o doskonałości życia konsekrowanego. Wszyscy wierzący w Chrystusa są już poświęceni przez sakramenty inicjacji dla chwały Boga, budowania Kościoła i zbawienia świata. Wszyscy oni mają obowiązek żyć takim życiem duchowo-religijnym, które odpowiada temu poświęceniu, oraz ma być wyrazem doskonałej miłości chrześcijańskiej. Ludzie życia konsekrowanego to ci, którzy pod wpływem Ducha Świętego decydują się dokładniej naśladować Jezusa Chrystusa, całkowicie oddać się ponad wszystko umiłowanemu Bogu, aby osiągnąć doskonałą miłość w służbie królestwa Bożego. Właśnie to "dokładniej naśladować" i "całkowicie oddać się" przez profesję rad ewangelicznych i ich przestrzeganie oznacza konsekrację z "nowego" i "szczególnego tytułu dla chwały Boga, budowania Kościoła i zbawienia świata" w odróżnieniu od tej konsekracji, która ma miejsce z tytułu przyjęcia sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. Ta nowa konsekracja, która wprowadza w nowy stan życia ludu Bożego

uznany przez kodeks za trwałą formę życia, zmierza też do doskonałej miłości chrześcijańskiej, która jest wspólnym celem wszystkich chrześcijan, choć czyni to na szczególnej drodze, na drodze radykalizmu profesji rad ewangelicznych i życia według ich wymogów⁵.

Osoby życia konsekrowanego są więc w więzi z Kościołem i jego tajemnicą nie tylko z tytułu wspólnego wszystkim chrześcijanom, lecz także z tego szczególnego tytułu i z tego też tytułu są "w Kościele wyraźnym znakiem, zapowiadając niebieską chwałę"⁶. Ostatnie słowa wskazują na to, że ludzie Bogu tak poświęceni nie tylko w obliczu świata w szczególny sposób wskazują na Boga i uobecniają Jego królestwo, ale także w samym Kościele stanowią znak o eschatycznym znaczeniu, czyli znak, który wskazuje na życie poza granicami czasu i w pewnej mierze już uobecniający to życie w granicach czasu.

Jezus Chrystus przykładem i nauką wskazał na rady ewangeliczne jako na dar Boży. Dlatego też Kościół słusznie uważa, iż dar ten otrzymał od Pana, że stan życia według rad ewangelicznych "należy niewątpliwie do życia i świętości Kościoła", że Kościół z łaski Pana ten stan życia zachowuje, że wszyscy w Kościele winni mieć dla niego szacunek i przyczyniać się do jego dalszego istnienia i rozwoju⁷. Można więc uważać, że stan życia konsekrowanego należy do konstytutywnych czynników Kościoła Chrystusowego, że bez niego Kościół - wspólnota ludu Bożego nie byłby sobą w pełni.

Stan życia konsekrowanego, odrębny od stanu życia ludzi świeckich i od stanu życia kapłańskiego, jest sam w sobie zróżnicowany. Podstawą tego zróżnicowania są charyzmaty, przez które jedni są uzdolnieni i powoływani do dokładniejszego naśladowania Jezusa Chrystusa modlącego się, inni przepowiadającego słowo o królestwie Bożym, jeszcze inni świadczącego miłość ludziom w czynach dobroci, czy pozostającego z ludźmi w świecie. Zróżnicowanie charyzmatów prowadzi jednak do Jezusa Chrystusa, w osobie którego zespalają się wszystkie. Przypomina On, że mimo wspomnianego zróżnicowania wszyscy żyjący w stanie życia konsekrowanego są powołani do spełnienia woli Ojca, której On sam był poddany aż do śmierci krzyżowej⁸.

Zgodnie z kan. 578 można sądzić, że życie duchowo-religijne ludzi tak Bogu poświęconych winno być kształtowane nie tylko przez omówione wyżej wymogi życia konsekrowanego w ogóle, ale także przez charyzmat dany twórcom instytutów takiego życia: "przez myśl i zamierzenia założycieli", przez naturę, cel, ducha i charakter instytutu, a także jego tradycję, w której kryje się zobowiązujące dziedzictwo⁹. Tak sformułowany kanon jest niewątpliwie wyrazem potrzeby otwierania się "ad nova" i odwoływania się "ad vetera", jest wyrazem świadomości, że instytuty życia konsekrowanego mają rozumieć swój stan życia w kontekście konieczności odczytania znaków czasu, ale także w wierności niezbywalnemu dziedzictwu wiążącemu się z danym charyzmatem, z koniecznością powrotu do źródeł. Stąd potrzeba własnych konstytucji każdego instytutu, które zawierałyby właściwe instytutowi wymogi i formowały odpowiednio jego członków¹⁰.

Odrębność poszczególnych instytutów i specyficzność całego stanu życia konsekrowanego w Kościele nie może jednak prowadzić do zapomnienia, że jest to stan życia w Kościele. Będąc ze szczególnego tytułu poświęconymi służbie Bogu i całemu Kościołowi, ale w Kościele, a nie poza nim czy obok Kościoła, instytuty życia konsekrowanego "ze szczególnej racji podlegają najwyższej władzy kościelnej"¹¹. Można powiedzieć, że szczególność racji wiąże się z nowością tytułu konsekracji; jeśli wszyscy wierni są poddani władzy kościelnej, to osoby konsekrowane są jej poddane jeszcze z tego nowego tytułu i ten nowy tytuł zobowiązuje je do szczególnej uległości względem decyzyjnej kompetentnej władzy; ta uległość decyduje także o profilu życia duchowo-religijnego osób konsekrowanych.

Poddanie osób żyjących w stanie życia konsekrowanego władzy kościelnej także ze szczególności tego tytułu, który wiąże się z nowym tytułem konsekracji, jakim jest profesja rad ewangelicznych, wcale nie zmierza do zniszczenia, czy zamazywania właściwej każdemu instytutowi specyfiki życia i specyfiki urzeczywistniania doskonałości i świętości chrześcijańskiej. Wręcz przeciwnie, władza kościelna, która eryguje instytuty i czuwa nad ich rozwojem, jest w służ-

bie kultywowania tej specyfiki, można powiedzieć - stoi na straży właściwego charakteru życia, doskonałości i świętości każdego powołanego do życia w Kościele instytutu życia konsekrowanego. Daje temu wyraz kan. 598 § 1: "Każdy instytut mając na uwadze własny charakter i cele powinien określić w swoich konstytucjach sposób realizowania rad ewangelicznych czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, zgodnie z własnym sposobem życia"; § 2: "Wszyscy członkowie powinni nie tylko wiernie i całkowicie zachowywać rady ewangeliczne, lecz także zgodnie z prawem własnego instytutu układać swoje życie i zdążać do osiągnięcia doskonałości własnego stanu".

Choć sposób realizacji rad ewangelicznych modyfikuje się w zależności od właściwego charakteru danego instytutu życia konsekrowanego, to jednak kodeks formułuje fundamentalny wymóg każdej rady wspólny wszystkim instytutom takiego życia. Profesja ewangelicznej rady czystości dokonana dla królestwa niebieskiego jest z jednej strony znakiem o eschatycznym znaczeniu i źródłem szczególnej płodności niepodzielnego serca, a z drugiej - zobowiązuje do doskonałej wstrzeźliwości życia w celibacie. Także ewangeliczna rada ubóstwa wzywająca do naśladowania ubogiego Chrystusa zobowiązuje do ubożego życia w rzeczywistości i w duchu, do życia pracowitego oraz zrezygnowania z ziemskich bogactw, do zależności i ograniczenia "w używaniu dóbr i dysponowaniu nimi". Wreszcie i rada posłuszeństwa, która jest podejmowana dla naśladowania Chrystusa posłusznego aż do śmierci, niesie wymóg "podporządkowania własnej woli prawowitym przełożonym, zastępującym Boga, gdy wydają polecenia zgodnie z własnymi konstytucjami".

Do integralnych przejawów życia konsekrowanego należy też braterska wspólnota właściwa każdemu instytutowi. Stanowiąc "rodzinę w Chrystusie" życie wspólnoty powinno być tak określone, aby mogło służyć każdemu w wypełnieniu jego zadań. Wspólnota osób instytutu życia konsekrowanego, której źródłem i mocą jest miłość, ma stanowić przykład "powszechnego pojednania w Chrystusie". Inaczej mówiąc - fakt braterskiej wspólnoty członków instytutu życia konsekrowanego stanowi wyobrażenie tego, ku czemu zmierza cała ludzkość i zaproszenie do

jej urzeczywistniania w Jezusie Chrystusie przez przyjęcie za podstawę życia Ewangelii miłości¹².

Stan życia konsekrowanego w Kościele nie sprowadza się jednak tylko do instytutów kanonicznie erygowanych, lecz dotyczy również życia pustelniczego i dziewiczego poza instytutami. Pustelnicza forma życia konsekrowanego ma miejsce wtedy, gdy ktoś wobec biskupa diecezjalnego zobowiązuje się publicznie przez ślub lub inne święte zobowiązanie do praktykowania omówionych już rad ewangelicznych i pozostaje pod kierownictwem tegoż biskupa w zachowywaniu wybranej drogi życia, która sprowadza się do "surowszego odsunięcia się od świata, milczenia, odosobnienia, gorliwej modlitwy i pokuty" dla chwały Boga i zbawienia świata¹³. Także stan dziewic, które poza instytutami życia konsekrowanego "są Bogu poświęcone przez biskupa diecezjalnego według zatwierdzonego obrzędu liturgicznego" przynależą do stanu życia konsekrowanego w Kościele. Dziewice takie przez wyrażenie woli "gruntowniejszego naśladowania Chrystusa" i przez poświęcenie ich przez biskupa diecezjalnego "zostają mistycznie zaślubione Chrystusowi, Synowi Bożemu, i przeznaczone na służbę Kościołowi"¹⁴.

Życie duchowo-religijne pustelników i dziewic, podobnie jak życie duchowo-religijne członków instytutów życia konsekrowanego, znaczone jest radykalizmem ewangelicznym osadzonym w fakcie nowej konsekracji dopełniającej konsekracji sakramentalną.

Instytuty zakonne

Życie zakonne podległe nakreślonym wyżej wymogom ma jednak właściwą sobie specyfikę. Nowy kodeks wyraża tę specyfikę w terminach oddania się Bogu całej osoby ludzkiej. Nie jest to oddanie zwykłe, lecz całkowite, które jest równoznaczne ze złożeniem siebie w ofierze Bogu. Doskonałość tego całkowitego oddania się całej osoby ludzkiej Bogu sprawia, że więź osoby zakonnej z Bogiem może być nazwana zaślubinami dokonanymi przez Boga w Kościele. W wyniku takiego oddania się i takiej więzi osoby zakonnej z Bogiem życie zakonne ze swej istoty, przez sam fakt istnienia "staje się ustawiczną czcią Boga w miłości"¹⁵.

Do istotnych cech życia zakonnego należy jego wspólnotowy charakter. Członkiem wspólnoty zakonnej staje się ten, kto złożył śluby wieczyste lub czasowe. Wejście we wspólnotę życia zakonnego niesie ze sobą zobowiązanie do braterskiego życia w tej wspólnotcie, która zgodnie ze swym powołaniem domaga się właściwego sobie dystansu do tego świata i dawania publicznego świadectwa Chrystusowi i Kościołowi. To właśnie dzięki wspomnianemu wyżej całkowitemu oddaniu się całej osoby Bogu i dzięki temu dystansowi do świata życie zakonne prawdziwie jest znakiem życia oczekiwanego, życia o charakterze eschatycznym.¹⁶

Wspólnotowy charakter życia zakonnego nie jest możliwy bez przełożonych. Nowy kodeks mówi o ich gorliwości w budowaniu braterskiej wspólnoty w Chrystusie, w której ponad wszystko ma królować miłość Boga. Przełożeni w to budowanie włączają także podwładnych, których mają ubogacać słowem Bożym i świętą liturgią. To w tym celu w każdym domu zakonnym powinna być przynajmniej kaplica, w której można sprawować liturgię i przechowywać Eucharystię. Eucharystia bowiem winna stanowić centrum wspólnoty zakonnej. Do obowiązków przełożonych należy też dawanie przykładu swoim życiem cnotliwym, zachowywaniem praw i tradycji własnego instytutu. Do nich też należy troska o potrzeby materialne i duchowe swych podwładnych¹⁷. Do przełożonych należy zapewnienie odpowiednich spowiedników i takiego rozwiązania spraw spowiedzi i kierownictwa duchowego, które gwarantowałoby podwładnym wolność wyboru. W żadnym wypadku przełożonym nie wolno doprowadzić do sytuacji, w której podwładni byłiby obowiązani na spowiadanie się przed przełożonymi. Przełożony może spowiadać podwładnego, ale tylko wtedy, gdy ma on swobodę wyboru i gdy dobrowolnie sam poprosi przełożonego o spowiedź. Podobnie ma się rzecz z wymuszaniem na innej drodze i w innych okolicznościach takiej szczerości, która jest równoznaczna z otwieraniem sumień podwładnych przed przełożonym¹⁸.

Życie duchowo-religijne w zakonie podlega prawom rozwoju. Etapem inicjacji w to życie jest nowicjat. Okres przebywania w nim daje możliwość sprawdzenia własnego powołania do danego instytutu i ukształtowania umysłu oraz serca du-

chem tego instytutu¹⁹. Najważniejszą rolę w tym względzie spełniają mistrz i jego współpracownicy. Ich rola nie ogranicza się tylko do wtajemniczenia w życie danego instytutu, ale winna też zmierzać do ukształtowania w wychowankach cnót ludzkich i chrześcijańskich. Jako środki tej formacji kodeks wskazuje: modlitwę, samozaparcie, kontemplację tajemnic zbawienia, czytanie i rozważanie Pisma św., odpowiednie przygotowanie i przeżywanie liturgii, oraz praktyka życia konsekrowanego Bogu i ludziom w Chrystusie przez wprowadzanie w życie rad ewangelicznych. Cała ta formacja ma być usytuowana w kontekście życia własnego instytutu i Chrystusowego Kościoła: "Mają być zaznajomieni z charakterem i duchem, celem i karnością, historią i życiem własnego instytutu, jak również przepojeni miłością do Kościoła i jego pasterzy"²⁰. W dziele tej formacji odgrywają rolę nie tylko mistrzowie nowicjatu i ich pomocnicy. Także inni członkowie instytutu winni czuć się zobowiązani do właściwego ukształtowania nowicjuszy przez własny przykład i modlitwę²¹.

Uwieńczeniem tej formacji w nowicjacie jest profesja zakonna, przez którą rozumie się publiczne ślubowanie zachowania trzech rad ewangelicznych. To właśnie przez to ślubowanie, czyli przez akt profesji, nowicjusz zostaje z nowego tytułu poświęcony Bogu i ludziom w Chrystusie, staje się członkiem własnego instytutu zakonnego z właściwymi sobie prawami i obowiązkami²². Dopiero po profesji osoba zakonna ma być odpowiednio kształcona do spełnienia wymogów pełni życia własnego instytutu i realizacji właściwej mu misji. "Kształcenie winno być systematyczne, przystosowane do zdolności członków, duchowe i apostołskie, naukowe i praktyczne, uwieńczone także, jeśli i to jest wskazane, uzyskaniem odpowiednich tytułów, tak kościelnych, jak i świeckich"²³.

Uzyskana formacja podstawowa nie powinna zatrzymać się w miejscu. "Zakonnicy mają przez całe życie kontynuować gorliwie swoją formację duchową, naukową i praktyczną, a przełożeni powinni zapewnić im potrzebne do tego środki i zostawić na to czas"²⁴.

Po przebyciu drogi formacji nowicjackiej i przyjęciu zobowiązań wynikających z profesji rad ewangelicznych życie za-

konne ma już właściwe sobie oblicze, którego istotnym rysem jest "naśladowanie Chrystusa ukazane w Ewangelii i wyrażone w konstytucjach własnego instytutu"²⁵. Doskonałe naśladowanie Chrystusa będzie odwoływać się do kontemplacji tajemnic Bożych i modlitewnego zjednoczenia z Bogiem, do rozwiniętego życia eucharystycznego przez udział codzienny w ofierze eucharystycznej, komunii św. i adorację Najświętszego Sakramentu, do czytania i rozważania Pisma św., modlitwy myślnej, brewiarzowej i innych ćwiczeń pobożnych. Także kult Maryjny, a szczególnie modlitwa różańcowa mają stanowić źródło natchnień i mocy dla życia konsekrowanego, którego Matka Chrystusa jest doskonałym wzorem. Nowy kodeks wymienia też codzienny rachunek sumienia, bogomyślność, częste korzystanie z sakramentu pokuty i coroczne rekolekcje jako czynniki, dzięki którym wspomniane naśladowanie Jezusa Chrystusa ma osiągnąć doskonałość. Zewnętrznym wyrazem tej przynależności do Chrystusa ma być strój własny instytutu, a jeśli instytut nie określa takiego stroju i zakonnicy są duchownymi, winni nosić strój duchowny²⁶.

Jakkolwiek życie duchowo-religijne osób zakonnych zorientowane jest na kontemplację tajemnic Bożych, to jednak wspomniane doskonałe naśladowanie Jezusa Chrystusa domaga się dzielenia się owocami kontemplacji, czyli apostołskiego otwarcia i zaangażowania. Już z faktu swego istnienia zakonne osoby dają świadectwo Chrystusowi. W rzeczywistości świadectwo życia konsekrowanego jest podstawowym apostołstwem osób zakonnych. Świadectwo to winno być jakby ożywiane życiem modlitwy i pokuty. W takim rozumieniu apostołstwa nawet instytuty zorientowane tylko na kontemplację mają swój owocny udział w apostołowaniu Kościoła. One bowiem składają Bogu "doskonałą ofiarę chwały, ludowi Bożemu dodają blasku przez obfite owoce świętości i pobudzają go przykładem oraz przyczyniają się do jego wzrostu dzięki tajemniczej płodności apostołskiej"²⁷. Kościół nawet wtedy, kiedy ma wielkie potrzeby duszpasterskie, broni prawa tych instytutów do zachowania ich charakteru kontemplacyjnego.

Istnieją jednak instytuty zakonne, które ze swej natury mają oddawać się działalności apostołskiej. Członkowie tych

instytutów całe życie zakonne winni przepajać duchem apostołskim, a działalność apostołską duchem zakonnym. "Działalność apostołska powinna wypływać zawsze z wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem, ugruntowywać je i pogłębiać"²⁸. Zarówno taka działalność apostołska, jak i ta, która polega na świadczeniu dzieł miłosierdzia w zakresie potrzeb ciała i ducha, winna być prowadzona w imieniu Kościoła i we wspólnocie z nim. Jest bowiem faktycznym spełnianiem posłannictw Kościoła²⁹.

Instytuty świeckie

Szczególną odmianą stanu życia konsekrowanego są instytuty świeckie. Nazwa ich wywodzi się stąd, że członkowie tych instytutów żyją w świecie, choć "dążą do doskonałej miłości i starają się przyczynić do uświęcenia świata, zwłaszcza od wewnątrz"³⁰. Konsekracja życia dokonywana przez stanie się członkiem instytutu świeckiego nie zmienia statusu kanonicznego posiadanego we wspólnocie ludu Bożego, czy to świeckiego, czy duchownego. Konstytucje danego instytutu świeckiego określają charakter więzów, mocą których przyjmuje się życie według rad ewangelicznych, ale nie mogą nigdy zmieniać tego, co określa charakter instytutu świeckiego jako takiego. Z mocy właściwej sobie konsekracji członkowie instytutów świeckich powołani są do szczególnego rodzaju apostołstwa, które najbardziej można porównać do zaczynu mającego od wewnątrz przeniknąć duchem ewangelicznym świat i w ten sposób przyczynić się do umocnienia i wzrostu Chrystusowego Kościoła³¹.

Ludzie świeccy, którzy są członkami instytutów świeckich, pełnią posłannictwo ewangelizacji Kościoła "w świecie i ze świata". Czynią to "bądź przez świadectwo życia chrześcijańskiego i wierności wobec własnej konsekracji, bądź przez udział w układaniu spraw doczesnych po Bożemu i przepajaniu świata mocą Ewangelii. Ofiarują również swoją współpracę w służbie kościelnej wspólnocie, zgodnie z własnym świeckim sposobem życia"³².

Duchowni członkowie instytutów świeckich spełniają swe apostołstwo przez "świadectwo życia konsekrowanego, zwłaszcza w prezbiterium", przez szczególną miłość apostołską są wspar-

ciem dla swych współbraci, a przez swą świętą posługę pośród ludu Bożego "dokonują uświęcenia świata"³³.

W odróżnieniu od osób zakonnych członkowie instytutów świeckich mogą prowadzić swe "życie w zwyczajnych warunkach świata albo samotnie, albo każdy w swojej rodzinie, albo we wspólnocie życia braterskiego, zgodnie z przepisami konstytucji"³⁴. Duchowni natomiast, jeśli są inkardynowani do diecezji podlegają biskupom, jeśli zaś są inkardynowani do instytutu z zadaniem szczególnego poświęcenia się dziełom instytutu, podlegają biskupom w takim rozmiarze jak zakonnicy³⁵.

Jakkolwiek osoby należące do instytutu nie mają możliwości tworzenia takiej wspólnoty życia jak ma to miejsce w domach zakonnych, to jednak i oni powołani są do zachowania wspólnoty między sobą, do zachowania jedności ducha i prawdziwego braterstwa³⁶.

Wypełnienie właściwego posłannictwa i apostołowanie, którego źródłem jest Jezus Chrystus, a które ma charakteryzować członków instytutów świeckich, ma swe uwarunkowanie w życiu duchowo-religijnym i w odpowiednich praktykach chrześcijańskiej pobożności. Do praktyk, które kodeks zaleca, należy: modlitwa, lektura Pisma św., doroczne rekolekcje, kierownictwo duchowe, częste korzystanie z sakramentu pokuty i inne ćwiczenia duchowe, które przewidują własne konstytucje dla każdego instytutu. Wyjątkowe miejsce należy przyznać jednak Eucharystii. "Wedle możliwości codzienne sprawowanie Eucharystii winno się stać źródłem i mocą całego ich życia konsekrowanego"³⁷.

We wstępnym okresie życia życiem instytutu należy, według kodeksu, stworzyć takie warunki, by zainteresowani mogli rozpoznać swoje powołanie do danego instytutu i wyćwiczyć się w życiu właściwym danemu instytutowi. Ponadto należy ich tak formować, by byli zdolni do życia według rad ewangelicznych i takiego apostołstwa, które odpowiada "cełowi, duchowi i charakterowi instytutu"³⁸. Podjęcie życia według rad ewangelicznych łączy członków instytutu z życiem zakonnym, ale rodzaj zobowiązania sprawia, że nie jest to profesja, lecz jakiś "święty węzeł", który ich odróżnia od osób zakonnych³⁹.

Analogicznie do osób zakonnych i członkowie instytutu świeckiego mają traktować swoje życie duchowo-religijne jako proces permanentny: "Członkowie mają być kształceni w równej mierze w sprawach Bożych i ludzkich; o ich stałą formację duchową powinni się poważnie troszczyć przełożeni instytutu"⁴⁰.

x

Przebyta droga odkrywania nauki nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego na temat życia duchowo-religijnego w stanie życia konsekrowanego upewnia nas, że kodeks ten faktycznie wyrasta z przesłanek teologicznych, a zwłaszcza eklezjologicznych, że znajdujemy w nim odzwierciedlenie nauki II Soboru Watykańskiego, jakkolwiek odzwierciedlenie to ma swój jurydyczny wyraz, co jest zgodne z naturą Kodeksu Prawa.

Omówione w tym artykule zagadnienia wymogów ogólnych, a właściwie wspólnych wszystkim formom życia konsekrowanego oraz tych, które stawiane są instytutom zakonnym i instytutom świeckim, pozwalają stwierdzić, że stan życia konsekrowanego należy do życia i świętości Kościoła, że współkonstytuuje on Kościół Chrystusowy i nie może być pominięty, jeśli Kościół ten ma być odczytywany w pełni swej tożsamości. Jak cały Kościół ma swe źródło w Jezusie Chrystusie, tak też w Chrystusie, w Jego nauce i życiu ma swe źródło stan życia konsekrowanego, który zresztą odwołuje się do konsekracji dokonywanej przez sakramenty inicjacji i jest w więzi z konsekracją dokonywaną przez sakrament kapłaństwa. Szczególność konsekracji stanu życia konsekrowanego sprowadza się do swoistego rodzaju radykalizmu ewangelicznego, który w tym stanie życia znajduje swój wyraz w kanonicznym życiu według rad ewangelicznych: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa.

Kodeks wyraża jednak świadomość teologiczną, że doskonałość stanu życia konsekrowanego wiąże się z radami ewangelicznymi, ale nie sprowadza się do nich. Jej istota, jak istota doskonałości i świętości chrześcijańskiej sprowadza się do miłości Boga ponad wszystko i miłości ludzi na wzór tej, którą Bóg umiłował nas w Jezusie Chrystusie. Ostatecznie rady ewangeliczne i życie według nich o tyle decydują o dosko-

nałości i świętości osób żyjących w stanie życia konsekrowanego, o ile same są funkcją wspomnianej miłości Boga i ludzi.

Zróżnicowanie stanu życia na zakony i instytuty świeckie oraz zróżnicowania w fonie zakonów i instytutów świeckich mają swą podstawę w różności charyzmatów, które są u początków danego zakonu czy instytutu oraz w woli Kościoła i jego hierarchii, która kanonicznie eryguje te instytuty i czuwa nad ich życiem i rozwojem. Jakkolwiek to zróżnicowanie decyduje o specyficznych cechach życia duchowo-religijnego każdego instytutu zakonnego czy świeckiego, to jednak nie narusza i nie może naruszać istotnego zobowiązania osób konsekrowanych, które z nowego tytułu niż przez sakramenty inicjacji oddają się Bogu i Kościołowi i z tego nowego tytułu podejmują zobowiązanie do dokładniejszego naśladowania Jezusa Chrystusa w Jego postawie wobec Boga i ludzi.

Przypisy

- 1 Kodeks Prawa Kanonicznego. Poznań 1984 s. 13.
- 2 Tamże s. 11-13.
- 3 Tamże s. 15.
- 4 Wstęp do KPK s. 27, por. s. 37.
- 5 Por. kan. 573 § 1 i § 2.
- 6 Kan. 573 § 1.
- 7 Por. kan. 574-575.
- 8 Por. kan. 577.
- 9 Por. kan. 578.
- 10 Por. kan. 587.
- 11 Kan. 590.
- 12 Por. kan. 599-602.
- 13 Por. kan. 603.
- 14 Por. kan. 604.
- 15 Kan. 607.
- 16 Por. kan. 607.
- 17 Por. kan. 608, 618, 619.
- 18 Por. kan. 630.
- 19 Por. kan. 646.
- 20 Kan. 652 § 2.
- 21 Por. kan. 652 § 4.
- 22 Por. kan. 654.
- 23 Kan. 660.
- 24 Kan. 661.
- 25 Kan. 662.
- 26 Por. kan. 663, 664, 669.
- 27 Kan. 674.
- 28 Kan. 675 § 3, por. kan. 674.
- 29 Por. kan. 675, 676.
- 30 Kan. 710.
- 31 Por. kan. 711, 712, 713 § 1.
- 32 Kan. 713 § 2.
- 33 Kan. 713 § 3.
- 34 Kan. 714.
- 35 Por. kan. 715.
- 36 Por. kan. 716.
- 37 Kan. 719 § 2, por. też § 1, § 3, § 4.
- 38 Kan. 722.
- 39 Por. kan. 723.
- 40 Kan. 724.

**DAS GEISTIG-RELIGIÖSE LEBEN IM KONSEKRIERTEN LEBENSSTAND
NACH DEM NEUEN CODEX IURIS CANONICI**

Z u s a m m e n f a s s u n g

Der Autor macht in der Einführung auf die theologischen und insbesondere ekklesiologischen Voraussetzungen des neuen Codex Iuris Canonici aufmerksam. Aus diesen Prämissen des Kodex fördert er zunächst die allen Formen des konsekrierten Lebens gemeinsamen Anforderungen zutage und danach diejenigen, die das Ordensleben und das der weltlichen Institute betreffen. Den letzten Akzent des Artikels bildet die Bemerkung, dass das konsekrierte Leben zwar mit dem Leben nach den evangelischen Ratschlägen im Zusammenhang steht, seine Vollkommenheit und Heiligkeit sich jedoch auf die Liebe zurückführen lässt, oder anders gesagt: auf die Nachfolge Jesu Christi in seiner Liebe zum himmlischen Vater und den Menschen.

Übersetzung: Herbert Ulrich